

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Tenn_William-Bernie_coby_Faust.pdb

PDB Name: Tenn W.-Bernie coby Faust
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.11.2008
Modification Date: 16.11.2008
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

WILLIAM TENN

BERNIE COBY FAUST
(Bernie the Faust)

I.

Můj přítel Ricardo mne nazývá "Faustem" Bernie, a já dost dobře nevím proč.

Sedím si ve své kanceláři v miniaturních rozměrech a studuji informační bulletin o prodeji přebytných zásob. Snažím se od sebe oddělit ty, ze kterých by bylo možno vyrazit nějaký ten dolar, od těch, co by člověku přinesly nanejvýš pořádné bolení hlavy.

Dveře kanceláře se otevřely a v nich se objevil mužík s podivně šedivou tváří, v obnošeném špinavém obleku a zaprášených botách. Rozhlédl se nejistě po mé kanceláři a povídá: "Prodám vám dvacetidolarovou bankovku za pět dolarů!" Asi jsem se přeslechl. "Co jste to říkal o dvacetidolarovce?" a podíval se na něho pozorněji. Žádnou zřejmou duševní poruchu jsem však na něm nezaregistroval.

Odkáslal si a rozpačitě přešlápl z nohy na nohu: "Dvacítku za pětku, berete?"

Sjel jsem ho pohledem po jeho obnošených šatech, sešmataných střevících a špině za nehty: "Jak jste se sem vůbec dostal?"

"Prostě jsem sem vešel," řekl rozpačitě.

"Tak zase prostě vypadněte. Nevšímal jste si, že před vchodem je velká tabule s nápisem Žebrání zakázáno?"

"Já ale nežebraám. Chci s vámi udělat obchod. Dvacet za pět. Dám vám..."

"Mám zavolat policajty?" Sáhl jsem po telefonu.

"Nevolejte. Vy přece kupujete a prodáváte, tak proč nechcete jednat se mnou stejně jako s jinými?"

Zvedl jsem telefon. "Dobře, už jdu. Ale pro případ, že abyste si to přece jen rozmyslel, tady máte mou navštívenku.

Můžete mne kdykoliv zavolat na uvedené číslo."

"Vypadněte!"

Položil navštívenku na stůl a pak se na mne podíval, jako bych kousal. Otočil se a vypadl.

Vzal jsem opatrně navštívenku nehty palce a chtěl ji vyhodit do koše, ale pak jsem se zarazil. Takový pobuda a navštívenka. To nějak nejde k sobě. Prohlédl jsem si ji pozorněji. Papír byl kvalitní, byť i poněkud ušmudlaný od jeho prstů. Ozdobným písmem bylo na ní napsáno: Mr. Ogo Eksar, jméno a telefonní číslo nedalekého hotelu. Znal jsem ten podnik, nic zvláštního, ale rozhodně žádná blechárna. Potud bylo vše v pořádku, ale co sledoval tou svou absurdní nabídkou? Je to nějaký nový obchodní trik, aby zaujal případného partnera?

Nějak mi to stále vrtalo hlavou, a tak jsem se nakonec rozhodl, že se poradím se svým přítelem Ricardem. Je to velmi dobrý známý, je univerzitním profesorem se styky dokonce až v OSN a dohodil mi před časem několik výhodných obchůdků, při nichž ani on nepřišel zkrátka.

Podíval jsem se na hodinky. Teď asi bude ve své kanceláři a podpisuje nějaká lejstra, nebo pije kávu či co vlastně univerzitní profesori dělají, když zrovna nepřednášejí. Zvedl jsem telefon.

"Ogo Eksar?" opakoval po mě, když jsem mu pověděl svou příhodu. "To zní jako finské jméno. Rozhodně odněkud kolem Baltu."

"To není důležité," přerušil jsem ho netrpělivě. "Mně jde o logiku té jeho nabídky."

"Hm, vzpomínám si na něco podobného, kdy v době deprese a inflace se prováděly psychologické testy spočívající v tom, že člen zkušebního týmu nabízel dvacetidolarovku za pouhý dolar. Lidé ji odmítali, protože ztratili důvěru v hodnoty. To bylo tehdy. Dnes by mohlo jít o nějaký psychologický test určený třeba pro připravovanou televizní show. Některý televizní pracovník se převlékl a namaskoval..."

"Jste tedy toho názoru, že v tom nic jiného není?"

"Řekl bych, že není. Nakonec, proč by vám nechával navštívenku? Zřejmě počítal s tím, že se nevidíte naposledy. Kdyby to byla televize, možná, že by nebylo zlé jím jít na ruku. Třeba z toho něco kápne!"

Poděkoval jsem Ricardovi a zavěsil. Po chvíli přemýšlení jsem zvedl telefon a zavolač číslo hotelu uvedené na navštívence.

"Ano, pan Ogo Eksar je náš host a bydlí na pokoji číslo..."

Tentokrát jsem neváhal. Vzal jsem klobouk, zamkl kancelář a vyšel na ulici. Přivolané taxi mne dovezlo před hotel. Vešel jsem dovnitř a zaklepal na dveře Eksarova pokoje. Když se ozvalo "vstupte," vešel jsem. Chvilí jsem nic neviděl, protože v pokoji bylo temno, takže jsem jen ztěží rozeznal obrysy Eksarovy postavy. Seděl na okraji lůžka a díval se na malý přenosný televizní přijímač. Dokonce barevný. Ale něco s ním nebylo v pořádku. Místo obrazu se na něm vlnily různobarevné pruhy, které se různě prolínaly a hlas z reproduktoru byl zcela nesmyslný. Něco jako "vava-va, de-va-ba, hu-va-va," stále dokola.

Eksar si všiml mého zájmu a rychle přijímač vypnul. "Times Square je špatné místo pro televizní přijímač," poznamenal jsem, abych nějak zahájil konverzaci. "Je tu příliš mnoho rušivé interference."

"Ano," souhlasil Eksar, "je tu příliš mnoho interference." A šel hned k věci: "Máte sebou tu pětku?" Vytáhl jsem beze slova peněženku a bankovku mu podal. Rozsvítil a pozorně ji prohlédl proti světlu. "Dobře," řekl s uspokojením. "Tady máte tu dvacetidolarovku. Ale chci notářsky ověřené potvrzení."

Rozhodl jsem se hrát tu hru sebou. "Kousek vedle ve 45. ulici je drogista. Formulář koupíme po cestě."

V drogistickém krámkě jsem napsal do formuláře místo, datum a text v tom smyslu, že jsem přijal od pana Ogo Eksara dvacetidolarovou bankovku výměnou za pět dolarů. Série a číslo. V přítomnosti drogisty jsem se podepsal, zaplatil poplatek 50 centů, načež on přečetl text, trochu zakroutil hlavou, ale pak vrazil na potvrzenku razítko. Eksar popadl stvrzenku, otočil se a vyšel z krámu.

"Hej," zavolal jsem na něho, "obchod jsme uzavřeli, tak kam tak pospícháte?"

"Domů. Jak jste řekl, obchod jsme uzavřeli, a tím záležitost končí."

"Nezajdeme si někde na kávu? Samozřejmě platím!"

Podezíravě se na mne podíval: "Snad nechcete nějak couvnout? Mám od vás ověřenou potvrzenku, tak z toho nic nebude!"

"Ne, opravdu vás chci jen pozvat."

"Tak dobře, ale místo kávy chci polévku. Houbovou."

"Jak chcete, kávu nebo polévku, mě je to jedno."

II.

V restauraci jsem ho pozoroval, jak hltá polévku, takže dojem hladového pobudy byl dokonalý. Ale to je nakonec přirozené, protože televize určitě nebude angažovat nějakého herce posledního řádu. Pak jsem se ale odhodlal záležitost trochu popohnat:

"Nechtěl byste náhodou udělat se mnou nějaký další obchůdek? Třeba bych koupil padesátku za desítku, nebo stovku za dvacet dolarů, co vy na to?"

Eksar mezitím dojedl polévku. Položil lžici a znechuceně se na mne podíval: "To není žádný pořádný obchod!"

"A co byste asi tak chtěl koupit?"

"Most přes sanfranciskou Zlatou bránu," řekl bez rozmyšlení.

Upustil jsem cigaretu. "Co říkáte?"

"Most přes Zlatou bránu. Řekněme za... no, za sto dvacet pět dolarů!"

"Proč tak daleko? Vždyť tady v New Yorku vede přes Hudson Washingtonův most, a ten je hned vedle!" Nějak jsem se vžil do představy aktéra v připravované televizní show a docela mi to dělalo dobře.

Potouchle se na mne usmál, jako by prohlédl mou lstivost. "Ne, ten já nechci. Buď most přes Zlatou bránu, nebo nic. Sto dvacet pět dolarů. Berte, nebo nechtě!"

"Dobře, ať je po vašem. Ale upozorňuji vás, že vám mohu prodat jen tu část, která připadá na mne jako občana!"

"Nevadí, jen když mi dáte potvrzenku."

Koupili jsme další formulář, vyplnili a drogista jej ověřil. Eksar vyplatil sto dvacet pět dolarů z tlustého svitku bankovek, který vytáhl z kapsy. Pak se mne zeptal: "Co byste mi ještě mohl prodat?"

Pokrčil jsem rameny. "Řekněte si a uvidíme, co se dá dělat!" Začalo se mi to zamlouvat. Chlapci od televize byli zřejmě velkorysí. Během čtvrt hodiny jsem vydělal sto čtyřicet dolarů, tedy čistých sto třicet sedm, po odpočtu poplatku za ověření, za taxíka, za kávy a polévky. Teď jsem jen čekal, jak se záležitost vyvine dál. Čekal jsem na něco, co by bylo vyvrcholením celé show. Jistě to mají promyšlené a zřejmě to bude něco pořádného.

"Potřeboval bych Azovské moře," řekl Eksar s nádhernou samozřejmostí, jako kdyby v realitní kanceláři kupoval pozemek na chatu. "Je to v Rusku. Dám vám za ně tři sta osmdesát dolarů!"

Nikdy jsem o tom rybníku neslyšel, ale nedal jsem na sobě nic znát.

"Dejte čtyři sta a plácem si!"

Rozčilením se rozkašlal. "Třista osmdesát dolarů za nejmenší moře na světě je vám málo? Vždyť je jenom v průměru šestnáct metrů hluboké!"

"Jen klid," řekl jsem, přátelsky ho poplácávaje po zádech. "Dohodneme se na třech stech devadesáti, ne?"

"Třista devadesát!" Mumlal si pro sebe. "Všechno, co potřebuji, je moře, Kerčský průliv není tak důležitý..."

Dostával jsem se do obchodnického varu. "Abyste nemyslel, že jsem tvrdohlavec, dejte třista devadesát, a já vám Kerčský průliv přidám. Platí?"

Zamyslel se nad mým návrhem. Pak řekl: "Platí."

"Bum!" drogistovo razítko udeřilo o další potvrzenku a Eksar odpočítal tři sta devadesát dolarů ze svého svitku, v němž zůstávalo ještě příliš mnoho padesátidolarovek, než abych od nich mohl odtrhnout oči.

"Chcete ještě něco koupit? Třeba Austrálii za takových... hm... pět set. Nebo Antarktidu? Udělal bych vám cenu!"

Zdálo se, že má zájem, ale mávl rukou. "Takhle bych na tom jen prodělal. Koupit kus tuhle, kus tamhle, to nic není a leze

to do peněz!"

"Úplně moje řeč," řekl jsem pobaveně. "Nebudeme troškařit a začneme obchodovat ve velkém. Jaké je vaše přání?"

"Zeměkoule. Celá. Nebudu kupovat po kouskách. Všechno, nebo nic. Jaká je vaše velkoobchodní cena?"

"To je pořádné sousto," řekl jsem zamyšleně.

"Nabízím dva tisíce dolarů!"

Trochu jsem se zarazil. Nevěděl jsem, kolik peněz má televizní štáb k dispozici a také jsem nechtěl předčasně kazit hru. Jedno je jisté. Nabízené dva tisíce jsou zřejmě výchozí nabídkou s tím, že se počítá, že prodávající tuto cenu vyžene podstatně výše. Ale kam až? Vsadil jsem vše na jednu kartu: "Padesát tisíc dolarů. A to včetně Měsíce!" Eksar jakoby se zhroutil. Pak se ale vzpamatoval a zlostně vyšel z krámu na ulici rozpálenou slunečním žářem. Ani se neohlédl, jako člověk, který prohrál svou poslední životní šanci a svou prohru musí odnést někam hodně daleko.

Rychle jsem za ním vyběhl a chytil ho za rukáv: "Podívejte se, Eksare, já vím, že jsem to přehnal, ale sám musíte uznat, že dva tisíce dolarů není žádná solidní nabídka. Já, jak víte, prodávám za bezkonkurenční ceny. Kolik jiných obchodníků by se s vámi vůbec zdržovalo, co myslíte?"

Zastavil se a mlčky se na mne díval, jako by zvažoval mé argumenty. "Dva tisíce pět set? Víc nemohu, nezbylo by mi už vůbec nic!"

Chlapík se mi začínal líbit. Byl to rozený handlíř stejně jako já, takže jsme byli do jisté míry spřízněné duše.

"Víte co, Eksare? Dejte mi tři tisíce. Je to jenom o pět set víc a jen se představte, co za to všechno budete mít! Celou zeměkouli se všemi právy, se skrytým i zjevným bohatstvím a navíc k tomu celý Měsíc. Nestojí to za mizerných pět set navíc?"

"Rád bych, ale nemohu. Snad bych mohl dát dohromady dva tisíce šest set a vzdal bych se Měsíce. Pak bych už nějak vyšel. Co vy na to?"

Chvilí jsme se dohadovali, až jsme se nakonec shodli na ceně dva tisíce sedm set dolarů. Zavěšení do sebe jsme se vrátili k drogistovi, kde jsem napsal potvrzenku. Eksar však tentokrát trval na tom, abych připsal závěrečnou klauzuli:

"Prodávám jako zodpovědný zástupce" - podpis.

Když jsme předložili potvrzenku drogistovi, musím přiznat, že udivenějšího člověka už asi neuvidím. Pak ale pokrčil rameny, inkasoval poplatek a vzápětí udeřilo razítko o papír.

Eksar mi vysázel na pult padesát čtyři padesátidolarových bankovek, sebral potvrzenku a beze slova vyšel z krámu. Strčil jsem peníze do kapsy a následoval ho.

"Nechcete náhodou ještě něco nakupovat?"

"Ne, skončili jsme."

"Já vím, ale kdybyste přece jen..."

"Řekl jsem, že jsme skončili!"

Rezignovaně jsem pokrčil rameny a díval se za ním, jak kráčí ulicí, tentokrát zcela svižně, jako by měl naspěch. Pak jsem se otočil a pomalu se vracel do své kanceláře. Vesele jsem si pohvizdoval, protože s výsledkem dnešního obchodního jednání jsem byl více než spokojen. Během necelého dopoledne mi přibýlo do peněženky tři tisíce dvěstě třicet dolarů, ale přesto se mi vnucovala nepříjemná myšlenka: jaký byl vlastně limit této transakce? Byla televizní společnost ochotna pustit ještě víc, nebo ne? A tu jsem si vzpomněl, že jediný člověk, který by mi na to mohl dát uspokojiví odpověď, je Maurice Burlap. Pracuje obdobným způsobem jako já, až na to, že místo vyřazených a nepotřebných zařízení prodává a kupuje talenty. Má přehled o všech divadelních, rozhlasových a televizních programech, obrací se na něho provozovatelé zábavných podniků, a když je někde zapotřebí herec, klavírista v hudebním ansáblu, disc - jockey nebo humorista pro večerní televizní program - promptně ho dodá.

V kanceláři jsem zvedl telefon a za chvíli jsem měl spojení. Sdělil jsem Mauricovi detaily své dopolední příhody a požádalo bližší podrobnosti dotyčné televizní show. Jeho odpověď mě překvapila:

"Žádná podobná show se nekoná a o něčem podobném se vůbec neuvažuje. K tomu je potřeba spousty příprav, herců, personálu a statistik. Televizní společnost se těmito detaily nezabývá, od toho mají agentury jako je moje. Takže kdyby něco takového bylo v plánu, musel bych o tom vědět!"

"Ale přece..."

"Bernie, nepoučuj mne o mé profesi. Když říkám, že nic podobného se nekoná, tak to platí!"

Chvilí jsem přemýšlel, pak mě něco napadlo. "Jistě máš pravdu, Maurici, ale pak v tom musí být něco jiného, něco jako novinářský nebo vědecký průzkum. A zcela určitě v tom jsou peníze, vždyť je, k čertu, mám tady v kapse!"

Maurice byl na rozpácích. "Pochybují," řekl, "seriózní průzkumné teamy takových metod nepoužívají. Ale stejně to vypadá na jednání nějakých bláznů. Je v tom příliš mnoho absurdní logiky. Ale víš, co si o tom myslím osobně?"

Pochopitelně jsem nevěděl.

"Mám dojem, kamaráde, že tě někdo, jak se říká, vzal pořádně na hůl, a to i když máš ty peníze v kapse. Ale kdybys mě zabil, nedovedu ti říct proč, a hlavně, jak!"

III.

To mi stačilo. Kdykoliv něco páchlo, Mauriceův nos to ucítil, i kdyby to bylo v lednici až zcela nahoře. A pokud vím, nikdy se nezmýlil. Nikdy! Zapálil jsem si cigaretu a začal přemítat. Co když se jedná o bandu nějakých potvor z vesmíru, které se chtějí zmocnit naší zeměkoule? Jistě mají prostředky, aby to udělaly bez zbytečných cavyků, ale zřejmě jim v tom brání jejich nějaký zvláštní morální kodex, který jim příkazuje, aby postupovaly striktně v mezích zákona. Ale co tím získaly? Kus papíru podepsaný nějakým človíčkem, který se vydává za reprezentanta Země. To přece nemůže obstát! Když něco prodávám, tak mi to musí především patřit, na to je zákon! To ale musel vědět i Eksar, nebo ti kdo za ním

stoi.

Ale proč si vybral právě mne? A navíc ta dokonalá znalost mé povahy a přímo nelidská psychologická promyšlenost, s níž postupoval od počátečního vnaidla "dvacet za pět" až ke koupi celé planety!

Tuto teorii vesmírných kupčků jsem několikrát zavrhl, ale stále se mi vracela na mysl, až jsem se nakonec rozhodl, že zavolám svému příteli profesorovi Ricardovi a poradím se s ním.

Když jsem dostal telefonní spojení s jeho kanceláří, všechno jsem mu do detailu vypověděl, přičemž jsem zdůraznil, že muselo jít o nějaký žert, protože prodat zeměkouli, na to jsem přece neměl sebemenší právo. V domnění, že je to částí nějaké televizní show, ochotně jsem se do toho žertu zapojil, ale pak jsem zjistil, že o žádnou show nešlo...

"Hm, nevím, nevím," řekl Ricardo po chvíli přemýšlení. "Ten Eksar si k tomu svému jednání nevybral tebe nějakou náhodou. Vzpomínáš si, jak jsem ti svého času obstaral od administrativy OSN zde v New Yorku potvrzení, že jsi oprávněn disponovat, to jest nakupovat a odprodávat jejich přebytky a použité vybavení a zařízení, včetně zásob, případně i pozemků. Najdi si to ve svém archivu, nevím, jak je to přesně formulováno, prostě, ověř si to. Možná, že na základě toho by bylo možno dedukovat, že... to víš, mezinárodní právo je složitá věc, raději se na to hned podívej a něco s tím udělej!"

Zatrnulo mi v zádech, protože celá řada věcí začínala do sebe zapadat, a to nanejvýš nepříjemně. Zejména důvod, proč si Eksar vybral právě mne za obchodního partnera, proč trval u potvrzení na klauzuli, že jsem oprávněným prodejním agentem - ale zeměkoule! Snad by se dalo říct, že se jedná o opotřebovanou věc, ale rozhodně ne přebytkovou. Ale jak říkal Ricardo, mezinárodní právo je ošemetná věc....

"Co bych tedy podle tebe měl dělat?" zeptal jsem se znepokojeně.

"Pokus se to nějak napravit, a teď mi promiň, volají mě na přednášku!"

Praštil jsem s telefonem a jen tak bez klobouku a saka jsem vyběhl z kanceláře, chytil jsem taxi a za chvíli jsem vystupoval u Eksarova hotelu. Myšlenky, které mi probíhaly hlavou, nebyly nijak radostné. Dokonce jsem začal pociťovat něco jako hysterii. Taková věc je přece jen příliš velké sousto pro ucaprtaného obchodníka jako já. Připadal jsem si jako někdo, kdo prodal film v domnění, že jde o snímky hezkého děvčete, ale pak zjistí, že jde vlastně o nákresy tajné mezikontinentální rakety. Ale to, co jsem udělal, bylo ještě horší. Omylem jsem prodal nejen svou vlast, ale celou zeměkouli! Jediná možnost je získat ji zase zpět.

"Uzavřeli jsme obchod, a tím to končí," řekl Eksar a začal se ostentativně zabývat svou rozhašenou televizí, nestaraje se o moji přítomnost. Stál jsem ve dveřích jako sloup a zmohl se jen na lítostivé konstatování: "Eksare, vy nejste člověk!"

"Jsem daleko víc než člověk, vy ubohý obchodnický žabaři! A kromě toho, nejedná se o mne. Já tu vaši a mizernou zeměkouli nepotřebuji. Já jsem jenom zprostředkovatel."

"Na provizi?"

"Samozřejmě, že to nedělám pro zábavu nebo z dobrého srdce. A zdraví mi to také nepřidá."

Zdraví! To je ono. Proto to jeho stále kašlaní, tik v oku a temnota v pokoji. A špína na rukou a obličeji nebyla nečistota, ale ochranný nátěr proti přílišnému intenzivnímu slunečnímu záření. Eksar rozhodně nebyl žádný pobuda, jak jsem se původně domníval. Ale ani nějaký pokoutný kramářiček. Tím jsem byl spíše já. A pěkně mě přiskřípl. Ale teď musím hodně rychle myslet a hlavně dobře!

"Jaká je vaše provize, deset procent?" zeptal jsem se nenápadně.

Žádná odpověď.

"Dám vám větší provizi než dostáváte. Těch mizerných deset procent, co dostáváte, se vám přece při tolika starostech a běhání nemůže vyplatit. Dám vám patnáct!"

"Slyšel jste něco o loajalitě ke klientovi a obchodnické cti?" utrl se na mne Eksar.

"A koupit od nic netušícího člověka celou zeměkouli za dvacet tisíc sedm set dolarů, to se také shoduje s obchodnickou ctí?"

Vstal, podíval se na mne a náhle jakoby se celý změnil. To už nebyl ten ušlápnutý Eksar, který mi podlézavě nabízel dvacet za pět. Uhodil pěstí do stolu a oči mu zlobně zasvítily: "Co sem pletete obchodnickou čest? To byl obchod, naprosto regulérní. Nejdřív jste byl spokojen, a teď brečíte, že jste si to rozmyslel!"

"Máte pravdu, Eksare, jsem docela obyčejný maličký pozemský obchodníček, který se dostal do spárů geniálního kosmického superkšeftmana, který pracuje metodami zavánějícími metafyzikou, o jakých se nám vůbec ani nesnilo!"

"A kdybyste ty metody znal vy, jistě byste je také použil. Jen si nic nenamlouvejte!"

"Možná, ale rozhodně bych je nepoužil, abych okradl člověka odkázaného na železné plíce. Stejně tak by mi bylo proti mysli použít je proti ubohému příštipkáři, který má tak mrňavou kancelář, že musí otevřít dveře, aby si v křesle mohl natáhnout nohy; o slušném živobytí ani nemluvě!"

"Vy jste prodal. Vaše potvrzenka je právoplatná a my máme prostředky, jak svůj nárok uplatnit. Jakmile můj klient zeměkouli převezme, přizpůsobí ji svým životním podmínkám, které jsou podstatně odlišné od vašich. Celá lidská rasa bude vyřízena, půjde k čertu - kaput! A vy budete ten, kdo za všechno ponese následky. Nechtěl bych být ve vaší kůži až se lidé dozvědí, kdo to vlastně všechno spískal. A jenom z obyčejné hrabivosti!"

Začal jsem se příšerně potit, ale nebylo to tím vedrem v místnosti. Ale něco v Eksarových slovech mi dávalo jakousi nepatrnou jiskřičku naděje. Především skutečnost, že se se mnou vůbec baví místo toho, aby mě prostě vyhodil. Jeho další slova tuto jiskřičku oživila:

"Jaká je tedy vaše případná nabídka? Jen tak pro zajímavost, rozumí se."

"Je na vás, aby jste určil cenu," řekl jsem zkroušeně. "Situace se obrátila, vy máte věc a já mám peníze!"

Vstal, a aniž se na mne podíval, odstrčil mě a vyšel ze dveří. Jsem silný chlap, ale odletěl jsem jako kus papíru. Když jsem se vzpamatoval, vyběhl jsem za ním.

IV.

Vyšli jsme na ulici a přišli na Broadway. Eksar kráčet rázným krokem a já poskakoval za ním. Nabídl jsem mu, že mu vrátím tři tisíce dvěstě třicet dolarů, které mi vyplatil, ale on namítl, že v tom případě by si nevydělal ani na hamburgera. "Tři tisíce tři sta? Totiž, chci říct tři tisíce třista padesát?" - Ani se na mne nepodíval a beze slova kráčet dál.

Předběhl jsem ho a zastavil. "Eksare," povídám, "přestaňme se navzájem handrkovat. Řekněte částku a já ji vyplatím!" To zřejmě zabralo. "A nebudete zase uhýbat?"

"Jak mohu uhýbat, když jste mi strčil hlavu do sudu?"

"Tak dobře. Vyhovím vám už jen proto, abych si ušetřil dlouhou cestu ke svému klientovi. Řekněme, že to spraví osm tisíc dolarů."

Osm tisíc dolarů! To byla celá moje hotovost, kterou jsem měl uloženou v bance. Ten chlap musel být o mně informován do nejmenších podrobností, včetně posledního výpisu z bankovního konta!

V tom okamžiku ve mně všechno vzkypělo. "Víc už nechcete?," řval jsem. "Jsem ochoten nechat se trochu sedřít z kůže, ale celý svůj kapitál vám nedám, ani kvůli zeměkouli, ani kvůli sobě. Vždyť je to do posledního centu všechno, co vůbec mám!"

Strážník co stál na rohu ulice, zamířil k nám, aby zjistil příčinu mého jekotu. Chtě nechtě jsem se uklidnil a počkal až přejde, i když se mi chtělo volat: "Policie, pomoc! Hrozí nám invaze z vesmíru!"

"Eksare," pokračoval jsem, "až ten váš klient začne mávat tou potvrzenkou, na která je mé jméno, tak mě lidé pověsí za krk a to hezky vysoko. Ale prodej a koupě je celý můj život. Když mi vezmete celý můj kapitál, nebudu moci obchodovat a pak nemá smysl žít. Bude mi pak jedno, jestli umřu lítostí nebo mě pověsí, stejně tak, jako mi bude jedno, komu bude patřit Země!"

Zdálo se, že má poslední slova na něho zapůsobila. Nebo to snad udělaly ty slzy, které se mi náhle objevily v očích? Zeptal se mne, kolik kapitálu musím nutně mít, abych se udržel nad vodou - stačí pět set dolarů? Řekl jsem, že bych s tím vystačil tak tři dny. Pro přežití bych potřeboval alespoň sedmkrát tolik - tři tisíce pět set dolarů. Eksar se postupně zachechtal a se sžíravou ironií se zeptal zda mám opravdu v úmyslu koupit zeměkouli zpět, nebo zda čekám, že mi ji věnuje jako dárek k narozeninám.

A tak jsme kráčeli po Broadwayi a občas jsme modrali ve tváři od ustavičného smlouvání, přesvědčování a handrkování. Zcela určitě to byla nejúpornější obchodní transakce jakou jsem kdy zažil. Nikdo nechtěl ustoupit. Nakonec jsme se přece jen dohodli. Koupil jsem zeměkouli zpět za šest tisíc sto padesát dolarů. Mohlo to dopadnout hůře. Zastavili jsme se před bankou, jako by to bylo přímo naplánováno. Eksar navrhl, abychom šli dovnitř, ještě je otevřeno. Odmítl jsem s tím, že pohled na pokladníka vyplácejícího mé peníze někomu jinému by u mne vyvolal infarktovou situaci a nabídl mu šek.

Po chvíli váhání souhlasil. Vypsal jsem s povzdechem šek, odevzdal jej Eksarovi, který mi pak vrátil všechny mé předchozí potvrzenky. Na oplátku jsem mu zase vrátil všechny peníze, které mi za tyto transakce vyplatil. Pak se otočil a bez pozdravu odešel.

Vztekle jsem se udeřil pěstí do hlavy. To, že jsem se zapletl ze zvědavosti se superkšeftmanem z kosmu, mne stálo šest tisíc jedno sto padesát dolarů.

V.

Vrátil jsem se do kanceláře, zavolal Ricarda a Maurice a pozval je na večeři. Sešli jsme se v exkluzivní restauraci, kterou vybral Ricardo. Tam jsem jim vyklopil celou historku, během níž oba ani nedutali. Když jsem skončil, řekl Ricardo:

"Bernie, vy jste vlastně novodobý Faust!"

"Jak to myslíte?"

"Ten původní chtěl všechno znát a vy zase jste chtěl všechno mít. Alespoň proto, abyste s tím mohl kšeftovat. I zeměkouli!"

"Ale skončil jsem s tím, že nemám nic. Ani těch svých perně vydělaných šest tisíc a něco dolarů!"

Ricardo s Mauricem se usmáli, ale pak zvážněli. Oba dohromady tvořili ten nejideálnější mozkový trust, jaký si jen lze představit. Proto jsem je pozval na konzultaci do jedné z nejlepších restaurací, i když to znamenalo další drastický zásah do mých již tak těžce postižených úspor. Zejména jsem vkládal naděje do Ricarda, který si dával již druhou porci smetanového pudinku (dva dolary porce).

Nicméně byl to Maurice, který promluvil první. "Řekněme, že to byl mimozenšťan. Nač ale potom potřeboval dolary? U nich přece je nemůže použít. Z toho vyplývá, že je potřebuje na něco tady u nás, na Zemi."

"Aby něco koupil?" zeptal jsem se nadějně, neboť tím se dohady přiblížili oblasti, ve které jsem se cítil být expertem. Alespoň do věřejška.

"Zřejmě, ale o jaký druh zboží by se mohlo jednat?" hloubal dále Maurice. "Zřejmě něco, co on nemá a co je k dostání tady na Zemi. Je to sice primitivní logika, ale dává podklad pro další úvahy."

Ricardo dojedl pudink a pečlivě si otřel ubrouskem ústa: "Myslím, Maurice, že jste na správné stopě, takže věc můžeme domýšlet dál, i za cenu, že trochu popustíme uzdu rozumné fantazii."

Představme si, že někde existuje galaktická civilizace vysoko přesahující naši úroveň. Z nějakých důvodů, možná vysoce morálních, nechce, abychom se oni zatím dozvěděli. Možná v našem vlastním zájmu. Představte si jenom, co by například její objevení znamenalo v našem znepřáteleném rozděleném světě. Proto vyhlásili oblast naší sluneční soustavy nebo možná celou přilehlou oblast galaxie za zakázané pásmo. A jen opravdu otrlí dobrodruzi, nechci říct

zrovna zločinci, mají odvahu tento zákaz porušovat."

"A kde se v tak vyspělé civilizaci berou zločinci?" namítl jsem.

"Každý zákon vede k tomu, aby byl porušován. Na tom nezmění nic žádná vyspělá civilizace. A tak na scénu vstupuje Eksar jako nesvědomytý dobrodruh toužící po osobním zisku, něco jako kosmická verze našich středověkých bukanýrů, kteří brázдили jižní moře a obchodovali či spíše odírali domorodce. Občas se ale stalo, že jejich loď ztroskotala a dotyčný dobrodruh uvízl mezi domorodci. Jeho snahou je získat prostředky na opravu lodí, aby se mohl vrátit. Proto rozprodává různé zbytečnosti a shromažďuje peníze či jiné hodnoty nutné pro opravu své lodě. Už vám svítá?"

Maurice s úsměvem přikývl a poručil si další brandy (po pěti dolarech za sklenku), zatímco já jsem nechápavě zíral na Ricarda.

"Ricardo míní," vysvětloval Maurice, vida můj ne právě inteligentní výraz obličeje, "že je třeba vžít se do situace toho chlápka Eksara. Jeho loď ztroskotá v oblasti, kde je zakázán přístup. Snaží se ji opravit, ale k tomu mu chybí potřebný materiál. Volat o pomoc pochopitelně nemůže, vždyť je tady ilegálně. Co byste dělal v jeho případě vy?"

Začalo mi svítat. Představoval jsem si, že bych začal prodávat domorodcům různé drobnosti, až bych pomalu nashromáždil menší kapitál, s nímž bych se pustil do větších transakcí. Nakonec bych získal materiál pro opravu lodě, nebo v nejhorším případě význačné postavení mezi domorodci, což by mně dovolilo alespoň úspěšně přežít.

Podobně si musel počínat Eksar. Zřejmě v jejich světě se obchoduje, ovšem úroveň a metody tamějších transakcí si lze jen těžko představit. Zřejmě odpovídají úrovni tamější supercivilizace, takže i naši nejlepší obchodní experti by si tam připadali jako pouliční prodáváci preclíků. Není tedy divu, že takový obchodnický superman mne obral dohola jako kuřecí stehno.

Závěr ke kterému Maurice došel, byl jednoznačný: "Kamaráde," řekl, "chlápek, který na tebe šlápl, je alespoň o deset váhových kategorií těžší než ty. Máš štěstí, že tě přitom nezašlápl úplně!" S touto útechou se zvedl, poděkoval za pohostění a spolu s Ricardem se se mnou rozloučili, poplácali mě po zádech a odešli.

VI.

Cestou domů jsem si celou záležitost nechal znovu projít hlavou a dospěl jsem k nelichotivému závěru, že oba moji přátelé se na mne dívají jako na mírně natvrdlého kosmického kořena, i když bez jakékoliv škodolibosti. Ricardo je uznávaný všestranný vědec, Maurice zase zkušený makléř s úsudkem ostrým jako břitva, ale stále jsem se nemohl zbavit dojmu, že jejich vysvětlení je pouhý výplod fantazie, i když logicky zdánlivě zcela bez trhlin. V celku tedy nic víc než dohady. Fakta žádná. Věci však začaly dostávat jinou tvářnost, když jsem dostal z banky zpět svůj šek proplacený ve prospěch jisté firmy v Cortland Street. S jejím majitelem jsem se dobře znal, a tak jsem se za ním vypravil. Firma prodávala a kupovala vyřazený nebo nepotřebný elektronický materiál, a to za mimořádně nízké ceny. To si mohla dovolit proto, že jim bylo jedno, jaké kvality byl prodáváný nebo nakupovaný materiál. Sám jsem jim jednou prodal zboží, které bych jinak musel vyhodit na skládku odpadu, protože mělo propálenou izolaci, špatně zapojené obvody, vadná probitá vinutí a jiné, i životu nebezpečné závady.

Šéf mi ochotně sdělil, že jakýsi pan Eksar přišel s mým šekem a nakoupil spoustu tranzistorů, transformátorů, tištěných spojů, vodičů a nářadí v tak nelogické směsici, že se divil, jak to všechno může dohromady sladit. Značnou částku zaplatil za dopravu až někam do odlehlé části severní Kanady.

To je jedna stránka věci. Ta druhá mě však naplnila hřejivým pocitem zlomyslnosti. Představoval jsem si Eksara, jak na svém spraveném hvězdoletu letí prostorem a promýšlí nějakou novou povedenou transakci. Motor si vesele zpívá, všechno je v nejlepším pořádku. Sedí si spokojeně ve své řídicí kabině a blaženě se usmívá při vzpomínce, jak mne oholil. Náhle cosi zapraská a kabinou proběhne zápach pálicí se gumy. Vyskočí a zjistí, že nastalo krátké spojení v jednom z předních motorů v důsledku vadné izolace. Rychle přepne na pomocný pohon, ale ten nenaskočí, protože spoj na velínu nefunguje. Propálilo se vinutí. Bum! u zadního motoru se rozlétlo ložisko. Huííí - zahučel transformátor a začal kolem sebe plivat žhavý olej.

A Eksar letí kosmickým prostorem, miliony a miliony kilometrů uprostřed ničeho, loď se pod ním rozpadá a náhradní díly nejsou. Co je však nejhorší, nikde ani živáčka, kterého by mohl ošidit.

A já sedím ve své kanceláři, představuji si jak se asi tváří a chechtám se. Zjistil jsem totiž, že Eksar odkoupil od firmy skoro celou tu zásobu vyřazených věcí, které jsem jí svého času prodal. Byla to pro ni výhodná transakce, protože už se rozhodla vyhodit je do šrotu.

Jenom mě mrzí, že se přesně nikdy nedovím, jak to s Eksarem dopadlo. Jisté je jenom to, že jsem jediným člověkem na světě, kterému se podařilo prodat zeměkouli.

A zase ji koupit zpět!

Přeložil Miroslav Martan